

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 66 (1766)

МАРТЫН

7

ВОСКРЕСЕНЬЕ

1954 он

Сэн 20 мүнэг.

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советей, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум хадаа орооно таряанай ажыхын хүсэтэ дэбжэштэ шуйлахын түлөө, хүдөө ажыхын бүхы культурануудай ехэ ургаса абахын түлөө, малай тоо толксий саашадань ургуулхын ба малажалай ашаг шэмые дэшигүүлхын түлөө социалистическэ мурьсөө үргэнөөр дэлгэрүүлхын хүдөөгэй бүхы коммунистууды ба комсомолецуудыс, бүхы колхознигуудыс, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые уряална.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум хаяхан болобо.

Пленум хадаа орон дотор орооно таряа үйлэдбэрилгы саашадань ехэ болгохо тухай, шэнэ ба боро газарнууды ашаглаха тухай Н. С. Хрущевой элидхэлые шагнаад ба зүбшэн хэлсээд, зохихо тогтоол баталан абаа.

Энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ нотагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажыхын болон бэлэдхэлэй органуудай хүдэлмэрилэгшэд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсахан байна.

Орон дотор орооно таряа үйлэдбэрилгы саашадань ехэ болгохо тухай, шэнэ ба боро газарнууды ашаглаха тухай

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлээр 1954 оной мартын 2-то абтаһан

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол

I.

Социалистическэ индустриян хүсэтэ ехэ ургалы үндэһэй нуури дээрэ ойрын 2-3 жэлэй турша ардай хэрэглэй товарнуудар манай ороной зоной улам ургажэ байгаа хэрэглэмжүүдые эл элбэгээр хангаха, хүнгэн ба элээ хоолой промшленности түүхэй эдээр хангаха гэнэн мүнөө байдалдахи эгээл хошолуулагдашагүй шухал бүтэдэрадай зорилгыс КПСС-эй ЦК-гэй сентябрь Пленум табинан байна. Пленумэй шийдэмжэ хүтэлбэри болгон, партийна, советскэ, хүдөө ажыхын органууд хадаа хүдөө ажыхын бүхы харилцуудыс хүсэтэйгээр дэбжээхэ зорилгыс хүтэлбэри арга олгохо шухала условниудыс байгаа тула үнгэрһэн сэг соо нилээд ехэ хүдэлмэрилэгшэдыс.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрь Пленумэй шийдэмжүүдыс дүүргэжэ, колхознигууд, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажыхын харилцуудыс урда жэлүүдэйхүнээс үргэлжээр үнгэржэ. 1953 оной намар колхозууд болон совхозуудта 1952 онойхноо 13 миллион гектар ехэ намарай пар, 3,5 миллион гектараар ехэ пар хаяагдаа. Олонхи республиканууд, мүнөөдөр орон областнуудта намарай культуриле тарилга, 1954 ондо ургаса абахын тула ярыс культурануудыс тариха газарай хурьһыс бэлэтэ үлэмжэ богони ба эрхим агротехническэ болон үнгэржэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шийдэмжүүдыс, партинь, советскэ, хүдөө ажыхын органууд, МТС-үүд болон совхозуудай директорууд механизаторска кадрнуудыс ажалтай түрүү методуудта ба хүдөө ажыхын культурануудыс ургуулха түрүү аргуудта хурга ябадалы, шэнэ техникэ шудалха ба илээ мэрэгжэлтэй болохо абыталыс найжаруулха ёһотой.

Хүдөө ажыхын мэрэгжэлтэе шэлэжэ олохо ба хубарантан табиha хэрэгтэ хэлэ хэлэн областнууд, хизаарнууд болон республикануудта горьтойхон дутагдахууд бии байна. Олон ушуруудта мэрэгжэлтэе гөрүүд болон районно центриүүд тойронхи дүтын МТС-үүд болон колхозуудта түрүүшын ээлжэндэ элгээгээр, харин тинхэлэ, эгээл холын МТС-үүд болон колхозууд хүтэлбэрилхэ кадрнуудар ба мэрэгжэлтэдэр мүнөө хүрэтэр бүридүүлэгдээгүй байна. Эгээл ехэ дүршэлтэй мэрэгжэлтэе түрүү колхозуудта элгээгээр, харин тинхэлэ экономика галаараа тула, мэрэгжэлтэй найн туһаламжын хамтаа түрүү хэрэгтэй болоод байһан колхозуудта түрүүл багатай агрономууд болон зоотехникуудыс элгээгээр үсөөн бэшэ баримтанууд бии гээшэ. Хэлэ хэлэн МТС-үүдтэ хүдэлмэрилэгшэ эрхэн мэрэгжэлтэдэ гэр байрын-ажануудалай шухала условниуд байгуулагданагүй.

тэй кадрнуудар бэхжүүлэхэ хэрэгтэ ехээн дутагдахууд бии гээшэ. кадрнуудай проблемые шийдхэгүйгээр хүдөө ажыхын бүхы харилцуудай эрил ехэ дэбжэлтэ хангажа болохогүй гэжэ зарим хүтэлбэрилхы партийна болон советскэ хүтэлбэрилэгшэд ойлгоногүй гээшэ ха.

Олон машинно-тракторна станцинуудта, тон түрүүн Орловско, Курск, Калининска областнуудта мүнөө хүрэтэр тракторна бригадануудай сар үргэлжын нилээд олон хүдэлмэрилэгшэд олодоогүй ба МТС-үүдтэ штадуудта оруулагдаагүй байна. Хүдэлмэрилэгшэд бага бэшэ хубинь МТС-үүдтэ штадуудта ёһо тэдыгээр оруулагдашыс үбэлэй үедэ хэлдэхэ ехэ хүдэлмэрилэгшэ бии байхадань МТС-үүдтэ ба колхозуудта хүдэлмэрилэгшэ МТС-үүдтэ сар үргэлжын хүдэлмэрилэгшэд ажал муугаар эмхидхэгдэхэй гээшэ. Промшленности ба арадай ажыхын бусад харилцуудта хүдэлмэрилэгшэ урдань хада ябашанай механизаторска кадрнуудыс МТС-үүдтэ бусааха талаар хүдэлмэри Брянска, Владимирска болон бусад хэлэн областнуудта нуулар ябуулагдана. Механизаторска кадрнуудыс бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэ дутагдахууд бии байна: механизаторын училищинууд болон элэ кадрнуудыс бэлэдхэхэ курсууд, хүсөөдөр бүридүүлэгдээгүй байна, хэлэн училищинууд ба курсуудта ном заахадань хүдөө ажыхын үйлэдбэрлин шухала асуудалнуудтай холбоногүй.

Партийна, советскэ, хүдөө ажыхын органууд, МТС-үүд болон совхозуудай директорууд механизаторска кадрнуудыс ажалтай түрүү методуудта ба хүдөө ажыхын культурануудыс ургуулха түрүү аргуудта хурга ябадалы, шэнэ техникэ шудалха ба илээ мэрэгжэлтэй болохо абыталыс найжаруулха ёһотой.

Хүдөө ажыхын мэрэгжэлтэе шэлэжэ олохо ба хубарантан табиha хэрэгтэ хэлэ хэлэн областнууд, хизаарнууд болон республикануудта горьтойхон дутагдахууд бии байна. Олон ушуруудта мэрэгжэлтэе гөрүүд болон районно центриүүд тойронхи дүтын МТС-үүд болон колхозуудта түрүүшын ээлжэндэ элгээгээр, харин тинхэлэ, эгээл холын МТС-үүд болон колхозууд хүтэлбэрилхэ кадрнуудар ба мэрэгжэлтэдэр мүнөө хүрэтэр бүридүүлэгдээгүй байна. Эгээл ехэ дүршэлтэй мэрэгжэлтэе түрүү колхозуудта элгээгээр, харин тинхэлэ экономика галаараа тула, мэрэгжэлтэй найн туһаламжын хамтаа түрүү хэрэгтэй болоод байһан колхозуудта түрүүл багатай агрономууд болон зоотехникуудыс элгээгээр үсөөн бэшэ баримтанууд бии гээшэ. Хэлэ хэлэн МТС-үүдтэ хүдэлмэрилэгшэ эрхэн мэрэгжэлтэдэ гэр байрын-ажануудалай шухала условниуд байгуулагданагүй.

Хүдөө ажыхын кадрнуудыс шэлэжэ олохо талаар партийна, советскэ, хүдөө ажыхын органуудай ажал-ябуулагдахы эгээл шухала ба мүнөө дээрэ шийдхэгдээгүй асуудал гэхэдэ, колхозуудай түрүүлэгшэнэр тухай асуудал болоно. Минил үсөөгөө партийна организацинууд хүтэлбэрилхы колхозно кадрнуудыс бэхжүүлэхэ тушаа хэмжээнүүдыс бөлүүлжэ эмхлээ. Тинхэлэ энэ шухала хэрэгтэ элнтээр тоохогүй ябадал олонхи областнуудта, хизаарнуудта ба республикануудта гаргагдана. Гэхэтэй хамта, колхозуудай нийтин ажыхын саашанки дэбжэлтэ ба бүхы талын хүгжэлтэ колхозуудай түрүүлэгшэнэры шэлэжэ олохо ябадалыа ехэнхилдэ дуудыдаг байна. Хэрбээ колхозыс хүгжэлбэрлхөөр эдбхитэй, үүсхэлтэй, өөрингөө хэрэгтэ мэдэлгэ ба олонитыс эмхидхэжэ шадалаг түрүүлэгшын дэбжүүлэгдээ хаа, эгээл гээдэнги ажыхы хоёр — гурбан жэлэй туршада түрүү зэргэдэ таралаг, тинхэлэ колхознигүд ажалта үдэргөө ехэ доход абадаг гэжэ баримтанууд харуула. Тинмэ колхозуудта түрүнэй, нийтэарадай интересүүд колхозуудай ба колхознигүдтэ интересүүдтэй зүбөөр зохиладуулагдааг байна. Харин, социалистическэ томо үйлэдбэрине хүгэлжэ шадалагүй, тушаан болонон хүнүүдтэ хүтэлбэрилэгшөөр табигдаад байгаа хаань, үйлэдбэрини ехэ арга боломжонуудтай шийс колхозууд гээдэжэ ба мууджа эхилдэг юм.

Колхозуудыс хүтэлбэрилхы кадрнуудар бэхжүүлэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй сентябрь Пленумэй шийдэмжэ дүүргэхэ хэрэгтэ Казахска ССР-тэ, Алтайн хизаарта, Калининска, Горьковско, Чкаловска, Вологодско, Новгородско, Псковско, Орловско, Брянска областнуудта ба Татарска АССР-тэ илангаяа муугаар ябуулагдажа байна.

тэ партийна, советскэ, хүдөө ажыхын органуудта, МТС-эй директорнуудтэ хэнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрь Пленум социалистическэ хүдөө ажыхын материально-үйлэдбэрлин базые саанга болгохо үргэн ехэ программа баталан абашан байгаа. Пленумэй шийдэмжүүдыс дүүргэлтэ болгон, ганса 1953 оной дүрбэдхэн кварталда манай промшленность хүдөө ажыхыда 42 мянга шахуу тракторнуудыс (15 хүсэтэйгөөр тоолоходо), 11 мянга гаран таряанай комбайнуудыс, 22 мянга гаран тракторна селкэнүүдыс, олон мянган тракторна сенокосилканууд болон эрхим зэргын бусад машинаудыс үгөө. Хүндэ индустриин хүсэтэ үндэһэй нуури дээрэ манай ороной хүдөө ажыхы мүнөө сагай техникээр улам бүри ехээр ба түргэн темпгүйгээр зэбсэглэгдэжэ байна. 1954 оной эхилдэ МТС-үүдтэ 1 миллион гаран тракторнууд (15 хүсэтэйгөөр тоолоходо), тэрэ тоодо 460 мянган дизельнэ тракторнууд, 270 мянган таряанай комбайнууд, 450 мянга шахуу таряанай тракторна селкэнүүд, 260 мянга гаран тракторна сенокосилканууд болон бусад эрхим найн машинауд бии байгаа.

Гэхэтэй хамта, Машина бүтээлгын министрствын хүтэлбэрилэгшэд, хэдэн заводуудай директорнууд хүдөө ажыхын машинаудыс үйлэдбэрлэхэ талаар тэдэндэ даалгагдан зорилгонуудыс хангалтагүйгээр дүүргэн, энэ асуудалда түрүнэй ёһоор бэшээр хандаха ябадал гаргана гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэнэ. 1953 ондо «Беларусь» тракторнуудыс бүтээн гаргаха түсэб таһалдуулагдаа. Хартааба тарилга СКГ-4 гэжэ машинны үйлэдбэрлэхэ даалгабарин 59 процент, КОК-2 гэжэ хартааба хурядаг комбайнуудар — 38 процент, КОН-2,8 гэжэ тракторна культуриаторнуудар — 89 процент дүүргэлдэ. 1953 оной дүрбэдхэн кварталда СОН-2,8 гэжэ овошонно селкэнүүдыс үйлэдбэрлэхэ даалгабарин оройдоо 60 процент, СРН-4 гэжэ расадаа хуулагдаг машинаудар — 13 процент, КРН-2,8 гэжэ ургамалуудта тэжээл үгэдэг культуриаторнуудар — 60 процент дүүргэлдэ. Машина бүтээлгын министрствын, Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министрствын олон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд МТС-үүдыс запасной частинуудар таһалдаггүйгээр ба комплексноор хангаха хэрэгтэ харюусалгагүйгээр хандана.

СССР-эй Хүдөө ажыхын министрство, хэлэн областнууд, хизаарнууд ба республикануудай нотагуудтахи советскэ болон хүдөө ажыхын органууд МТС-үүдтэхи барилгыс хангалтагүйгээр ябуулжэ.

байна. 1953 ондо мастерскойнуудыс бариха түсэб оройдоо 37 процент, хүдөө ажыхын машинаудыс хадагалха сарайнуудыс ба харашануудыс бариха түсэб 70 процент дүүргэлдэ.

Пленум малажалыс хүгжөөлгэдэ колхозууд болон колхозуудай материальна урма хэсээлыс дэшигүүлэхэ талаар партинь, правительствын хэмжээлүүдыс абашанай ашаар, хүдөө ажыхын мэрэгжэлтэе колхозуудта хүдэлмэрилхөөр элгээгээр, малай үбэлжэлгыс үнгэржэлдэ колхозуудта МТС-үүдтэ зүтөө эмхидхэлэй ба техническэ туһаламжа үзүүлгэнэй ашаар, тэрэһэн малай тоо бүридхэл хэхэ үдэрыс январин нэгэннээ октябрийн нэгэндэ болгононой эсэстэ фермнүүдтэ малай харууналга зарим тэды найжараа. 1953 ондо мяха, ну болон ноёно бэлэдхэлтэ ба худалдажа абалга 1952 онойхноо найнаар үнгэржэлдэ. Тинхэтэй хамта 1953 ондо колхозууд эбэртэ бодо малай ба хонидой талгаар малажал хүгжөөжэ түрүнэй түсэбтэ дүүргэлдэ. Тэжээл бэлэдхэхэ түсэб дүүргэлдэгүй, бүүдүн тэжээл 1952 онойхноо багаар бэлэдхэлдэ. Олон областнууд, хизаарнууд болон республикануудта, илангаяа Рязанска, Тамбовско, Псковско, Костромско, Тульска, Новгородско, Орловско, Ярославска областнуудта 1953 оной IV кварталда үнөөдэй тоо толгой нилээд үсөөрүүлгэлдэ.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрь Пленумэй шийдэмжүүдыс бодото дээрнэ бөлүүдэн обкомууд, крайкомууд, союзны республикануудай компартинуудай ЦК-нууд хүдөөдэ партино-политическэ хүдэлмэрине ябуулгата анхаралла ехээр хандуудлаг болтоо. Районно партийна аппаратай хүдэлмэрине шэнэдхэн байгуулжа, тус аппаратыс колхозно болон совхозно үйлэдбэрлэхэ дүтэлүүлжэ эхилэгдэнэ байна. Партиин райкомуудай секретарьнууд түрүүгэй инструкторска группанууд байгуулагдаа, тэдэ группанууд ехэ МТС-үүдтэ ба тэдэнэй харьяата колхозуудта партино-политическэ хүдэлмэри ябуулха ёһотон юм.

Зүгөөр, хүдөө ажыхыс хүтэлбэрлэхэ органуудыс болон хүдөөдэ партино-политическэ хүдэлмэрине шэнэдхэн табилга тон удаанаар бөлүүлэгдэжэ байна, тингээжэ ажыхын зорилгонуудыс шийдхэлгыс ехээр хойшо татана, ушарын хадаа, колхозуудыс, МТС-үүд болон совхозуудыс хүтэлбэрлэхэ үндэһөөрнэ найжаруулангүйгээр, хүдөөдэ партино-политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэрини хэмжээ горьтойгөөр дэшигүүлэгшгүйгээр хүдөө ажыхыс уршанга амжалтатайгаар дабишуулжа болоногүй байна.

II.

Орооно таряанай ажыхын байдал ба орооно таряа үйлэдбэрилгыс ехэ болгохо зорилгонууд

1. Орон дотор арадай хэрэглэй зүйлүүдыс үйлэдбэрлэхэ ябадал эрил хүгжөөжэ тухай Партинь, Правительствын табинан бүтэдэрадай зорилгыс бөлүүлэхэ хэрэгтэ хүдөө ажыхын бүхы үйлэдбэрлин үндэһэй нуурино болгошо орооно таряанай ажыхыс саашадань хүгжөөлгэ илангаяа шухала удхашанпартай байна.

Хүн зоной ургажэ байгаа эрилтэнүүдыс элээ хоолой найн шанартай продуктуудар улам найнаар саашадань хангаха хэрэг нэн түрүүндэ орооно таряанай үйлэдбэрлин ургалтааа дуддыдана. Малажалай проблемые ойрын болзортэ шийдхэхэ хэрэг бүхы малаа орооно-фуражна тэжээлээр — кукуруза, ячмень, овёсөөр хүсэл хангаха ябадал эринэ. Хлопок ба нарин улаһа тарилга районнуудта техническэ культурануудай үйлэдбэрилгыс үргэхэлтэ, гөрүүдыс болон промшленности центриүүдыс тойруулан овощь, хартаабын болон малажалай базануудыс хүгжөөлгэ элэ районнуудай хүн зонингэ талха таряагаар бүри ехээр хангаха хэрэгтэ мун тэ эринэ.

Түсэбэй ёһоор эрилтэдэдэг арадай социалистическэ ажыхы хадаа гүрэнэй талха таряанай резервуудыс байгуулха ба жэл бүри дахин бии болгожэ байха ябадал хараалдаг байна. Энээннээ гадна оринмай талха таряа худалдахын тулада үлүү ехэ талха таряатай байха ёһотой. Талха таряа худалдахы эрилтэнүүд ехэ болоно.

Тинмэ болохоолооро, орооно таряанай ажыхыс хүгжөөлгын амжалтанууднаа хүдөө ажыхын бусад бүхы харилцуудай саашадаа хүгжэхэ, хүн зоной, бүхы арадай ажыхын ургажэ байдаг эрилтэнүүдыс хангаха хэрэг дуддыдана.

Пленум тэмдэглэнэ. Гүрэнэй мэдэлдэ орооно таряанай хэмжээн ба тарини гаргашалдаг гаргашануудай ургалта хоёрой хоорондо тааралдахагүй ябадал гараба. Гүрэнэйгөө урлахы уялтануудыс дүүргэннэйснүүдээр колхозуудта үлэдэг орооно таряан колхозуудай нийтин ажыхын бүхы эрилтэнүүдыс мун тэ хангангүй, олон колхозуудта колхознигүдтэ ажалта үдэрнүүдтэ орооно таряан багаар үгтэнэ, илангаяа орооно-фураж багаар үлэнэ, энээнгүйгөөр малажалыс эрил хүгжөөхын аргагүй.

2. Орооно таряанай ажыхын хүгжэлтын мүнөөнэй хэмжээн ба талха таряа хэрэглэдэг ороононмай ургажэ байгаа мүнөө үсын эрилтэнүүд хоёрой хоорондо тааралдаагүй ябадал хэлэ хэлэн шалтагаанууднаа болоно гэжэ партинь Центральна Комитетэй Пленум тоолоно.

1940 онтой сасуулхадэ 1953 ондо тарилгын талмай нийтэ дээрэ 6,8 миллион гектараар ехэ болоод байхадань, орооното культура тариха талмай 3,8 миллион гектараар хороо, тэжээлэй орооно таряа (кукуруза, ячмень, овёс) тариха талмай — 6,8 миллион гектараар, мун гэршэлэн крупай культурануудыс (шара будаа, гречиха, риз) тариха талмай — 1,3 миллион гектараар, залаата-бобово культурануудыс тариха талмай — 0,8 миллион гектараар бэга болоо.

Социалистическэ хүдөө ажыхы дэлхэй дээрэ эгээн механизированис хүдөө ажыхыс байбашыс, хүдөө ажыхимнай тон шэнэ түрүү техникээр жэллээ жалтэ улам найнаар хангалдажа байбашыс, хэрэглэгдэжэ байгаа агротехническэ хэмжээ-ябуулануудай мүнөөнэй хэмжээн бүхы талмайнууд дээрэ орооното культурануудай баян ургаса абаха хэрэгтэ үшөө хангангүй. СССР-эй Хүдөө ажыхын министрство, СССР-эй Совхозуудай министрство болон тэдэнэй шийтгай органууд, олохон МТС-үүд, совхозууд ба (Ургэлжэлтэ, мич 2-дохи нуурта)

Орон дотор орооно тарья үйлэдбэрилгые саашадань ехэ болгохо тухай, шэнэ ба боро газарнуудые ашаглаха тухай

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлээр 1954 оной мартын 2-то абтаһан КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол

(Үргэлжэлэл)

колхозууд орооното культурануудые элдүүрилхэ аротехникэдэ дургагүйгөөр хандана, пар, намарай нар хахалха даалгабаринууд дүүргэнгүй, тариха нормонууде бага болгоно, тарилга, хуриалын болзорые унжагайрууна, ургаса ехээр гээхэ ябадал гаргана.

Орооно тарья үйлэдбэрилгын хүгжэлтийн хэмжээн ба талха тарья хэрэглэдэг хүн зоний, арадай ажарын ургажа байгаа эрхтлэгүүд хоёрой хоорондо тааралдаагүй ябадал гарганаһай нэгэн гол шалтгаар ишнь гэхэдэ, тарилгын талмайнууде түсэблэгдэ, илангаяа орооното культурануудай бодон ногоонуудай тарилгые түсэблэгдэ. СССР-эй Госпланы, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, СССР-эй Совхозуудай министрствын зүгһөө ехэ адуунууде гаргаһан ушар болно. Газар тариалангай ногоо тарилгатай системые нэгэл ялаар, орооно оңто оңдоо тононуудай оңо илганууде хариатай абангүйгөөр хэрэглэһэн эсэстэ, Украинда, Хойто Кавказай, Поволжье ба Централь-Харь хурьһатэ газарай районуудта орооното культуранууде тарилга хорожо байһан байна.

Шинэжэ буруугаар түсэблэгдэ ябадал орооно тарьяан ажахые хүгжөөгдэ ехэ гарза тохоболуулаа.

3. Орооно тарья, эдэ хоолой, тэжээлэй, крупагай, мүн орооното культурануудай үйлэдбэрилгые эрд ехэ болгохо, тини 1953 онгой сасуулхда талха тарья үрүндөө тунхаха ба худалдаха хэрэгые ойрын жэлүүдтэ 35-40 процентээр ехэ болгохо зорилго мүнөө үедэ орооноһай үмнэ табигдана гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно.

Манай хүдөө ажахы эрхим техникээр ехэ һайнаар хангаданхай, энэнь хүдөө ажахын гол шухала бүхы хүдэмэришлэе механизираваха арга олгоно. Манайда мүнөө томо социалистическэ үйлэдбэрилгые, — МТС-үүд, колхозууд болон совхозууде хүдэлбэрлэхэ шухала хэрэгтэй хүтэлбэрлэгшэдэй кадрүүд бии. Хүдөө ажахын үйлэдбэрлэдэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй болон механизаторнуудай угаа ехэ арми хүдэлмэрлэжэ байна. Эсэстэ, Советскэ ормной газар дайдаар угаа баян юм.

Тини болохоороо, манай социалистическэ хүдөө ажахы орооно тарья үйлэдбэрилгые хүсэ ехэ түгшгээр хүгжөөхын тула бүхы арга боломжотой байна.

III.

Шэнэ ба боро газарнууде ашаглалга—орооно тарья үйлэдбэрилгые дөшөлүүлхэ ехэ резерв мүн

1. Ороной бүхы районуудта орооното культурануудай ургасые дөшөлүүлхэтэй хамта шэнэ газарнууде ашаглаха ябадал орооно тарья бүрн ехээр үйлэдбэрлэдэ болохо хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно. Орооно тарьяанай үйлэдбэрилгые ойрын сагта ехэ болгохо ябадалай шухала ба тон бодото үндэһинишнь Казахстанай, Сибириин, Уралай, Поволжьеин районуудтахи, мүн Хойто Кавказай зарим районуудтахи боро ба шэнэ газарнууде ашаглаха орооното культурануудай тарилгые үргэдхэлгэ болно. Эдэ районуудта ашаглагдаагүй үржэлтэ һайн хара ба хүрн хурьһатэ газарнууд угаа ехэ бин юм. Нэмэлтэ капитална ехэ оруулалтануудгүйгөөр тэдэ газарнууд дээрһээ баян ургаса абаж болохо байна.

Хүн тулада 1954 ондо 15 морной хүсэтэй 120 мянган тракторнууде, 10 мянган комбайнууде, зохио тооной тракторна пугууде, селкэнүүдье, хүндэ дисктэй бернонууде, культуваторнууд болон хүдөө ажахын бусад машинанууде шэнэ газар ашаглаха районуудта асарха. Машинно-тракторна паркые техниксэ талаарь хангахын тулада шухала тооной автомашинууде, автопередвижной заһабарилгын мастерскойнууде, автоштернүүдье, автозаправочнууде, нефть хэхэ стационарна амһартанууде ээмсэ түхээрлэгнүүдье асарха.

5. Шэнэ газарнууде ашаглаха районуудта мэргэжэлтэй хүтэлбэрлгхы, инженерно-техникческэ болон агрономическа кадрнууде, мүн тэршэлэн МТС-үүд болон совхозуудта тракторна отряднууде ба бригаданууде бүрдхэхын тулада механизаторска кадрнууде зүбөөр шэлэн олохо эльгээхэ ябадалһаа боро ба шэнэ газарнууде амжалттайгаар ашаглаха хэрэг дуудыха байна гэжэ партиин Центральна Комитетэй Пленум партийна, советскэ болон хүдөө ажахын бүхы органуудай анхаралые хандуула.

МТС-үүдье болон совхозууде хүдэлмэришлэдөөр хангалгые лойшоулуулаһагүй хэмжээ-ябуулга гэжэ тоолон, мүнөө хүдэлмэрлэжэ байгаа МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэришлэгшэдэй дундаһаа, мүн тэршэлэн хүдөө ажахые механизацила ремесленни учлицинуудта, хүдөө ажахын механизациин училицинуудта ба МТС-үүдэй дэргэдэхэ, совхозуудтахи курсануудта трактористнууде болон комбайнернууде бэлдэхэ аргаар шэнэ газарнууде ашаглажа байгаа МТС-үүд болон совхозууде мэргэжэлтэй кадрнуудар бүрдхэхэ шухала. Шэнэ газарнуудта дахин эмхидхэгдэжэ байгаа совхозуудтай хүдэлмэришлэдэй дугаа һаань, эмхидхэлтгээр шэлэн абаха аргаар, тэдэһинишнь хүсэлдүүлэгдэхэ ёһотой.

Ойгууламжын ехэ хүдэмэри ябуулга шэнэ газарнууде ашаглажа байгаа совхозуудта болон МТС-үүдтэ 1954 ондо хүтэлбэрлгхы хүдэлмэрлэгшэдье, мэргэжэлтэе болон мэргэжэлтэй хүдэлмэрлэгшэдье шэлэн олохо эльгээхэ гэгэн зорилгые КПСС-эй ЦК-гэй Пленум союзна республикануудай компартинуудай ЦК-гэй, КПСС-эй крайкомуудай болон обкомуудай урда, республикануудай Министруудэй Советүүдэй, обисполкомудай болон крайисполкомудай, СССР-эй Хүдөө ажахын министрствын, СССР-эй Совхозуудай министрствын урда, партийна, профсоюзна ба комсомольско бүхы организацинуудай урда табина. Тэдэ хүдэлмэрлэгшэдье мүнөө хүдэлмэрлэжэ байгаа МТС-үүд болон совхозуудһаа, мүн тэршэлэн промышленностиһаа ба арадай ажахын бусад һаабаринуудһаа шэлэжэ абаха. Шэнэ газарнууде ашаглаха районуудта хүдэлмэрлэгшэдье эмхитгээр шэлэн абажа эльгээхэ ябадал Парти. Правительствын тон шухала даалгабарин бөлүүлгэ гээшэ гэжэ, патристическа ехэ хэрэг мүн гэжэ тоологдохо ёһотой.

Шэнэ газар ашаглаха районуудта хүдэлмэрлэхэе ошохые хүсэһэн мэргэжэлтэе болон мэргэжэлтэй хүтэлбэрлэгшэдье өөһдүнгөө коллективнээ эльгээхэ хэрэгые хүндэтэ уялгамнай гээшэ гэжэ предпрятни, эмхн зургаан ба организацин бүхэн тоолохо ёһотой.

6. Комсомольцуудай ба залуушуудай дундаһаа 100 мянган механизаторнууде шэнэ газар ашаглажа байгаа МТС-үүдтэ болон совхозуудта хүдэлмэрлэхэ һайн дураарь эмхитгээр эльгээхэ гүхэй ВЛКСМ-эй ЦК-гэй ба ногагай комсомольско организацинуудай гаргаһан үүхэсэе һайшаала.

7. Боро ба шэнэ газарнууде ашаглажа байгаа районуудай МТС-үүдтэ, совхозуудта болон бэлдэхэлэй организацинуудта бусад МТС-үүднээ болон совхозуудһаа, промышленна предпрятнинуудһаа ба организацинуудһаа эльгээхэ инженерүүдтэ, техникүүдтэ, агрономуудта, зоотехникүүдтэ болон хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэдтэ, трактористнуудта, комбайнернуудта, заһабарилга хэдэ мэргэжэлтэй хүдэлмэрлэгшэдтэ, сэтгэно болон бусад хүдэлмэрлэгшэдтэ түрүүшээр хүдэлмэрлэжэ байһан газарһаа абадаг 3 һарын салингийн хэмжээгээр нэгэн дорин тэдэмжэ үгэхэ, мүн тэршэлэн ажал тухай хуулинуудай Кодексын 82-дохэ статьятай ёһоор, энэ хүдэлмэрлэдэ дурсагдаһан хүдэлмэрлэгшэдтэй ошотной холбоотой гаргаһанууде түлэхэ.

8. Шэнэ газарнууде ашаглажа байгаа МТС-үүдтэй болон совхозуудтай тракторна бригадануудтай ба отряднуудай хүдэлмэрлэгшэдтэ ажаһуудалай

шухала условия байгуулхын тулада 1954 ондо цөлевон станууде эмхидхэеһе, тэлэнэ хүнэй байха вагончигуудаар болон палаткануудаар, кухни, банинуудаар хангахыень, мүн тэршэлэн иштин эдэе хоол, уһаар хангалта эмхидхэеһе СССР-эй Хүдөө ажахын министрстве, СССР-эй Совхозуудай министрстве, ногагай партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууде уялгалха.

Тракторна отряднуудта болон бригадануудта эдэе хоолой продуктууде, шухала хэрэглэтэй зүйлүүдье ехээр наймаалхыень, энээнэй тулада түлэдэ лавканууде үргэнөөр хэрэглэхыень СССР-эй Худалдаа һаймаанай министрстве, Центросоюзые уялгалха.

СССР-эй Культурын министрство болон ВЦСПС хадаа шэнэ газарнууде ашаглаха районуудтахи МТС-үүдтэй болон совхозуудтай тракторна отряднуудтай ба бригадануудтай хүдэлмэрлэгшэдье культурина талаарь хангаха (кино, радио, газетэ, журналист г. м.). СССР-эй Элүүре хамгаалгын министрство эдэ хүдэлмэрлэгшэдые медицинскэ талаарь хангаха ёһотой.

9. Шэнэ газарнууде ашаглаха түсэб дүүргэхэдэ, орооното культурануудай баян ургаса абахадаа колхозуудтай, колхозинуудтай болон МТС-үүдтэй хүдэлмэрлэгшэдтэй материална ашаг хэсэсэе дөшөлүүлхэ зорилгоор шинэжэ урмашуулха гэбэл:

а) шэнэ газарнуудта таригдан бүхы талмайны ургасын түсэбтэ ёһоор тогтоолгомол даалгабаринуудһаа гадуур суглуулһан ургасһаань 30 процент хүрэтэр нэмэлтэ түлэбтэй болон тариалангай ба тракторна бригадануудтай хүдэлмэрлэгшэдтэ хамтын суглаануудтай шиндэхбэрээр үгэхыень колхозуудта һайшаан дуралхаха;

б) шэнээр ашаглагдаһан газарнуудтай тарилгын талмайһаа гүрүндэ уялгага ёһоор тушаалан ба худалдаһан орооно тарьянаһаа ородог мүнгэн зөөрһөө ажалта үдэрнүүдтэй, тухайлаха, 25 процент хүрэтэр колхозинуудтай хамтын суглаануудтай шиндэхбэрээр колхозинуудта үгэхыень колхозуудта һайшаан дуралхаха;

в) гүрүндэ тарья худалдаһан колхозуудта промышленна эд товарнууде, ашаанай автомобильнууде, автоприцепүүдье, электромоторнууде, барилгын материалнууде болон үйлэдбэрлгхы ба ажахын хэрэгсэлтэ бусад эд товарнууде худалдахаар гаргажа үгэхыень Центросоюзые уялгалха, тинхэдэ худалдагдаһан орооно тарьяанай сэнгэй 100 түхэриг бүхэнэй түлөө 50 түхэригэй эд товарнууде рознично сэнгээр худалдаха;

г) МТС-үүдтэй тракторна бригадануудтай болон тусхай отряднуудтай хүдэлмэрлэгшэдые шагнахын тулада гүрүндэ колхозуудтай бодото дээрэ тушаалан ба худалдаһан орооно тарьяанай центнер бүхэнһөө 75 мүнгэ нэмэжэ һомолхо эрхэ МТС-үүдтэй директорнуудтэ онсо ушар болгон олгохо. Боро ба шэнэ газарнууде ашаглахын тула шэнээр эмхидхэлэн колхозуудтай хүдэлмэрлэгшэдтэ, албахагшадта, мэргэжэлтэдтэ болон хүтэлбэрлгхы хүдэлмэрлэгшэдтэ салингыень 15 процентээр 1954—1955 онуудта нэмэжэ түлэхэ гэжэ тогтоохо.

10. Казахстанай, Сибириин, Уралай, Поволжьеин ба Хойто Кавказай районуудтахи шэнэ ба боро газарнууде ашаглахатай хамта ороной бусад районуудта, илангаяа хара бэшэ хурьһатэй районуудтахи хэрэглэгдэггүй байһан газарнууде, ашаг багтгай сэрблалэн, бэлшээринууде хахалжа, шугын бургаһа, ойн боролжо газар сэрбэрлэжэ, намаг хатажа, тарилгын талмай нилээд үргэдхэхыень орооно тарья ехээр үйлэдбэрлэдэ болохо зорилго эринэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно.

Эдэ хүдэлмэрлэгшэдтэ бөлүүлхэдэ үржэлтэ газарнууде хүдөө ажахыда нэмэжэ хэрэглэхэ, орооно

но тарья, овощь, хартааһа болон гэжээтэй кулануудтай тарилгын талмай ехээр хүгжэһэн промышленноститай орооноһай олон хүн зонтой районуудта үргэдхэхэ, тини энээнэй ашаар городууд болон промышленна центриүүдтэй хүн зоние шариһан овощь, харгаабхаар, һу, мяхаар хангалта нилээд һайжаруулха арга ойрын жэлүүдтэ олго байна.

Хара бэшэ хурьһатэй районуудтай шэнэ газарнууде ашаглаха ябадал эмхидхэлгээ горьтой дугааруудтай бин гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэнэ. СССР-эй Хүдөө ажахын министрство, СССР-эй Совхозуудтай министрство, ногагай партинь советскэ болон хүдөө ажахын органууд жэлэ олон газарнууде ашаглалгада мүнгэн ба мариһан зөөринууде үрнэ. Энэ шалтагаанаар шэнэ газарнууде ашаглахада мелiorативна хүдэлмэрлэгшэдтэй индустриальна арга методууд хэрэглэжэ шалдахай байна, комплексно механизаци хангалтанай, техникэ муугаар хэрэглэгдэнэ, 1 гектар ашаглалгада мүнгэн зөөрн, ажал хүдэлмэрлэгшэдтэ гаргаһагдаһана.

Хара бэшэ хурьһатэй районуудта шэнэ газарнууде ашаглаха эмхидхэхэ ябадалые үндэһөөр бичлэхэ ба томо ехэ газарнууде саашадаа ашаглаха, тини эдэ газарнуудта мелiorативна техникэ хэрэгсэлтэ, үндэмэри эмхидхэлгын индустриальна арга методууде үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

11. Түрүүшын ээлжэндэ Мещерскэ боро пабликная Рязанска, Владимирска ба Москво областынуудтай районуудта) мэтн тини ехэ газарнууде, Украинска ССР-тэхи Трубж гэжэ мүнүншинтэй нута газарые болон бусадые хатаха ашаглаха хүдэлмэрлэгшэдтэ хэжэ эхлэхэ шүү гэжэ тоолохо.

Нагядаад байһан ба намаг газарнуудтай ехэ массивууде тарилга тарихын тула хэрэглэхэ дугааруудтай хоёр һарын болзорто һайруулаһаа хосохо, тинхэдэ эдэ газарнуудта ойрын саг соо дэлмэрлэжэ эхилхын тулада энэ зорилгоор бригадин ба проектын тусхай организацинууде байгуулхыень, эзэнине материално-техникческэ талаарь зохио ёһоор хангахыень СССР-эй Госпланы, СССР-эй Хүдөө ажахын министрстве, СССР-эй Совхозуудай министрстве, РСФСР-эй Министруудэй Совете, Украинска ССР-эй Министруудэй Совете, Литовска ССР-эй Министруудэй Совете, Литовска ССР-эй Министруудэй Совете, Эстонска ССР-эй Министруудэй Совете уялгалха.

Дайн болоһоной эсэстэ ба тус тус колхозуудта һайн дээрһээ хүдөө ажахын хэрэглэгшэд гаргаһан, мүн тэдэһинишнь ашаглахада ехэ гаргаһан үргэдхэхэ газарнууде тарилга тарихын тула түрүүшын ээлжэндэ ашаглаха ябадал хангаха.

12. 1954—1955 онуудта ашаглахаар хараалдана, ороной зүүн ба зүүн урда районуудтахи 13 миллион гектар шэнэ ба боро газарнууде ашаглажа мүн тэршэлэн ороной хара бэшэ хурьһатэй районуудтай болон бусад районуудтай хаялдан ба шэнэ газарнууде ашаглаха хадаа орооно тарья, мүн дөо ажахын бусад продуктууде үйлэдбэрлэдэ тулада ашаглагдаагүй байһан газарнуудтай үргэнэ массивууде элдүүрилхэ тушаа хэгдэхэ гүрнэ ехэ хүдэлмэрлэгшэдтэй эхилхын болно.

Шэнэ газарнууде ашаглаха, боро ба хахалгатай газарнуудта орооно тарьяанай культуранууд тарилгые үргэдхэхэ хүдэлмэрлэгшэдтэй хараалдана һан түсэбые амжалттайгаар дүүргэхэ ябадал бодотарадай энэ хэрэгые партийна, советскэ болон дөо ажахын органуудтай зүгһөө тодорхой һайн хүтэлбэрлэгшөө, МТС-үүд болон совхозуудтай эмхидхэлэй-техникческэ бэлдэхэлгээ, табигданай тарилгые бөлүүлгэдэ колхозинуудтай, МТС-үүдтэй болон совхозуудтай хүдэлмэрлэгшэдтэй хэр ээргээр сүүлэлдэһинишнь гол түлэб дуудыха байна.

IV.

Хүдөө ажахы түсэблэхэ, тарилгын талмайнуудай структурые хубилгаха ба ургасые дөшөлүүлхэ тухай

Орооно тарьяанай ажахы хүсэтэйгөөр дэбжээхэ зорилгые амжалттайгаар шиндэхэлгээ тарилгын талмайнууде зүбөөр ашаглалга, орооното культурануудай ургасые нилээд ехээр дөшөлүүлгэ туйлай ехэ удхашанартай.

А. Шэннисын, орооното-фуражна, крупной ба орооното-бобово культурануудай тарилгын талмайнууде үргэдхэхэ тухай

1. Тарилгын талмайнуудай мүнөө байгаа структура хадаа ногоо тарилгата системые бодомжгүйгөөр элэн бусаар, нэгэл ялаар, ороной элэб районуудтай онсо илганууде харадаа абангүйгөөр хэрэглэжэ байһан тухай тэршэлэн гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэнэ. СССР-эй Госплан, СССР-эй Хүдөө ажахын министрство, СССР-эй Совхозуудай министрство хүдөө ажахы түсэблэгдэ буруу хараан баримталжа, тон бага ургаса үгэдэг олон жэлэй ногоонуудтай тарилгые Украинска ССР-эй, Молдавска ССР-эй урда зүгтэй гандани ба заримдаа ганданай районуудта, Хойто Кавказда, ороной зүүн-урда районуудта бодомжгүйгөөр үргэдхэһэн, мүн орооното культурануудтай, илангаяа кукурузын, орооното-бобово, крупной ба орооното-фуражна культурануудтай тарилгые ехээр доошуулаһан байна. Ингээжэ буруугаар түсэблэгдэнэ эсэстэ орооното культурануудтай тарилга нилээд ехээр хороогдоһон, крупной, орооното-бобово ба орооното-фуражна культурануудтай валовой суглуулбарин доошолһон байна.

Ногоо тарилгата севооборотууде эрхилгэдэ таргадан адуунууде усалдаха хэмжээнууде абаха, бага ургаса үгэдэг олон жэлэй ногоонуудтай тарилгые хороон, талмайнь хахалан, 1954 онһоо эхлэжэ, орооното, илангаяа крупной, орооното-бобово ба орооното-фуражна культурануудтай тарилгые нилээд үргэдхэхын тулада тарилгын талмайны ехээр хүгжэһэн промышленноститай орооноһай олон хүн зонтой районуудта үргэдхэхэ, тини энээнэй ашаар городууд болон промышленна центриүүдтэй хүн зоние шариһан овощь, харгаабхаар, һу, мяхаар хангалта нилээд һайжаруулха арга ойрын жэлүүдтэ олго байна.

Лээд үргэдхэхын тулада тарилгын талмайнууд структурата заһабаринууде оруулха гэжэ СССР-эй Госпланы, СССР-эй Хүдөө ажахын министрство, СССР-эй Совхозуудай министрство, областн хизаарнууд болон республикануудтай ногагай партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд уялгалха.

2. Орооното, орооното-бобово, крупной, орооното-фуражна культурануудтай, кукурузын, сармак, свеклын, наран сэгэһэй, хлопчатинай, иш-доһуунай, тэжээлэй коренинуудтай, ситосэй культуруудтай тарилгые үргэдхэхэ гэжэ, мүн садуд болон виноградинуудтай талмайнууде нилээд ехээр үргэдхэхэ гэжэ хараалан, боро ба шэнэ газарнууд ашаглалга, урдашь хахалгадагад байһан газарнууде шадаада һаа гүйсэд ашаглаха гэжэ хараалан, ороной зононуудта 1955 оной тарилгын талмайнуудай структура тухай дуралданууде совет республикануудтай зүбшэн гурбан һарын болон соо зохёбогд, СССР-эй Министруудэй Советэ үзэмжэдэ табиха гэжэ СССР-эй Госпланд, СССР-эй Хүдөө ажахын министрство ба СССР-эй Совхозуудтай министрствода даалгаха.

3. Хүдөө ажахын үйлэдбэрине хүгжөөгдэхэ хамта, МТС-үүд болон совхозуудтай үүсэхэе байа байһан, түсэблэгые хэтэрхэй ехээр централизилаһан, хүдөө ажахы түсэблэгын мүнөөнэй ехэ хэмжэи ехэһэн дугаарууде харадаа абада, мүн ажахын үйлэдбэрлэгшэдтэ шэнэ ашаглалга ороной ехэ үүсэлтэ үгэхыень хараалан, хүдөө ажахы түсэблэгын практикые хубилгаха тухай дуралданууде совет республикануудтай зүбшэн хоёр һарын болон соо зохёбогд, СССР-эй Министруудэй Советэ үзэмжэдэ табихыень СССР-эй Госпланд, СССР-эй Хүдөө ажахын министрствода, СССР-эй Совхозуудтай министрствода даалгаха.

(Түгэсэхлын удаахи номерто гарахи)

Боро ба шэнэ газарнууде ашаглаха, ашаг багатай сабшалан, бэлшээринууде хахалха, шэннисын тарилгые нэмэжэ ехэ болгохо хүдэлмэрлэгшэдтэ хэ-

Советскэ эхэнэрнүүд — коммунизмын эдэбхитэй байгуулагшад

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэр

Мартын 8-да, бүхы тэтгэсэн ажилшад эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэрэ гэмдэгтэхэ юм. Эндэ болоһон социалисткануу-Уласхоорондын конференци эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэрэ мартын 8-да гэмдэгтэхэ үгтөөһон байгаа. Росси дотор үдэрүүшынхээ энэ үдэр 1913 гэмдэгтэхээн.

Мэргэлтшэд боложо шаддад, мүнөө дээдэ тургуулинудта болон научна эмхи зургаанудта хүдэлмэрилнэ.

Олон бурят эхэнэрнүүдтэ РСФСР-эй, БМАСССР-эй габыята врач, багшын, артистнуудай нэрээрэг олгодоо, олон эхэнэрнүүд СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа.

Манай республикын 35 эхэнэрнүүд СССР-ын, РСФСР-эй, БМАСССР-эй Верховно Советүүдэй депутатуудаар хунгадана байна. Мүн республикын нотагай Советүүдтэ 1762 эхэнэрнүүд хунгаданахай.

Манай орондо хүүгэдтэй эхэнэрнүүд арад зоний халуун анхаралаар хүрээлэгдэнхэй. Олон үхибүүдэ түрэнн ба хүмүүжүүлэн эхэнүүд «Эхэ-Герой» гэжэ нэрээрэгдэ хүртэнэ, «Эхын алдар» гэжэ орденуор ба «Эхын медаль» шагнагдана. Советскэ гүрэн олон үхибүүдтэй ба эрэ нүхэргүй эхэнүүдтэ материална тэдхэмжэ үзүүлнэ.

Советскэ эхэнэрнүүд эхэнэрнүүдэй уласхоорондын хүдэлмэрилэй авангарда ябана, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхжүүлгын, өөһэдэньгөө орон дотор коммунизам байгуулгын зоригтой тэмсэгшэд байлана тэдэнэр гэршэлнэ. Советскэ эхэнэрнүүдхээ жэшээ абажа, бүхы ороонуудай ажалша эхэнэрнүүд өөһэдэньгөө эрхэ сүлдөөгэй, эршүүдтэй алин тэгшэ эрхэтэй байхын, политическэ ба гражданска эрхүүдтэй болохын түлөө тэмсэнэ.

«Советскэ ороной эхэнэрнүүд — хүдэлмэрилшэд ба колхозничанууд, наухын болон культурын ажал-ябуулагшад, промышленностини болон хүдөө ажыхын мэргэжэлтэ, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилшэд, советскэ албаданантэ өөһэдэньгөө эдэбхитэй зохион байгуулгын ажаллар манай Эхэ ороной алдар солые ба баялыгы, түрэнн хүсэ шадалье саашааншье арьбажуулаха байха, манай орон дотор коммунизам байгуулгын түлөө тэмсэгшэдтэй түрүү эргэдэ ябах байха гэжэ батаар найдажа байһан тухайгаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партияи Центральна Комитет мэдүүлнэ.» («Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэр — мартын 8 тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолһоо).

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэрэ социалистическэ экономикын ба культурын саашанн хүсэи түгээлдэр хүжөөлгын оршон байдала тэмдэглэхэ зуураа, орон доторго коммунизам байгуулгата үнөө сэхэ амжалтанууды туйлаха, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалье улам бэхжүүлэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элүүлэхэ байһанаа советскэ эхэнэрнүүд мэдүүлнэ. Бүхы советскэ аралтаа хамта манай эхэнэрнүүд СССР-эй Верховно Советтэ хунгадана хунгалтын үдэр — мартын 14-ниие ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахань дабтай.

СОВЕТСКЭ ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ АЛДАР СОЛО!

Золто эхын баяр

Би 1880 ондо Чита городто үлхэтэй айдтай бүлэдэ түрэнн байһаб. Хаанга Росси ажалшадтай ажабайдалые һаннаар мэдэгдэб. Миний гэрлэһин нотагай байгуулаа хүнөөр ажал хэдэг һэл.

Октябрьска революционни наһанай ашаар манай орондо гэрэлтэ һайхан байдал мандаа. Эхэнэрнүүд эршүүдтэй тэгшэ эрхэтэй боложо, ороной ажыхын бүхы һалбарнууды хүжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо. Пүхэрин 1928 ондо хүндөөр үбшлөөд наһа бараа һэл, Гаиса эхэнэр 10 бага үхибүүдтэй үлөөд, эдэнэ яажа саашань хургаха, ажабуулаха гэшэбиг гэжэ һанхад хүндэ байгша бэлэй. Тэдэ парти, правительствын эсгэ ёһоной анхарал оролдоглын ашаар Иван гэжэ сэхэ хубүүмин барилгын техникум дүүргээд, ажалһаа таһарангүй, зооноор институтта хургаха байхадна намда түрүүшын туһаламжа үзүүлжэ эхилээ һэл.

Мүнөө Иван Красноярск городто хүдэлмэрилнэ.

Антонина, Зинаида, Пина гурбан медицинскэ сестрагай мэргэжэлтэй болоод, гороной инфекционни больницада хүдэлмэрилнэ. Елизавета — бухгалтер, Пинохентий, Анастасий — малчирхууд, Вера — счетовод.

Мүнөө гэр бүлэдөө хүжүүн сэнгэдээр, ямаршье юуээр дутамаггүй, һийн ажабуунабди. Хубүүд, басагаднн хаа хаанаһаа туһалалсадаг.

Гаина 24 ашанар эзэнэртэй болонхойб. Тэдэнэй зариманинь мүнөө долоон жэлэй ба дунда тургуулинудта хуралсаһа, ажаллажашье байна. Жэшээлхэдэ, Владимир түмэр замтай транспортта хүдэлмэрилнэ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1954 оной январини 4-нэй Указаар «Эхэ-Герой» гэгэн хүндэтгэ нэрээрэгдэ хүртэжэ. «Эхэ-Герой» орденуор, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй грамотаар шагнагдаа байхадна айхбаттар эхээр баярлан омогхрооб.

Н. Сукнева, Эхэ-Герой.

Эхэнэрнүүд — хүдөө ажыхын үйлэдбэрийн ехэ хүсэн мүн

Манай советскэ эхэнэрнүүд ажыхын бүхы һалбарнууд дээрэ үнн сэхэ ажагараа шалгарна. Тэдэнэр хүдөө ажыхыда — колхозууд болон МТС-үүдтэ ехэ хүсэн болонхой.

Хаанта хархисэ сагай үдэ эхэнэрнүүд оныһото машинанууды шудалхана байтагай, гэршине шодөөрөөшье хараагүй байһан юм. Мүнөө эхэнэр мэргэжэлтэд олоор ургаа. Селендумын механизаторнуудай тургуули дүүргэнэйнгээ һүүдээр Нэжэнгийн МТС-эй участково механик болгодоод, хоёрдох жэлдэ хүдэмэрилжэ ябанаб. Парти болон правительство хүдөө ажыхын механизаторска кадриууды бэлэдхэхэ тухайла ехэ анхарал хандуулна. Манай МТС-эй дэргэтэ трактористнуудай курса хүдэлмэрилнэ. Энэ курса намда даалгаданхай. Курсада хуралшад, СХТЗ, АТЗ, НАТИ тракторнууды шудална. Гараха апрелин 1 ху-

рэтэр хуралсаһангаа программа дүүргэхээр харааланхайбди.

Эндэ ажал хүдэлмэрин дээрэ алдартай, суутай болоһон хүнүүд яһала бин. Сталиной нэрэмжэтэ колхоздо Валентина Будажанова зоотехникээр хүдэлмэрилнэ. Тэрэ болбол 10 гаран жэл соо тус хүдэлмэрилэ ябажа, шилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Энэ колхоз хамта дээрэ 13 машаи тодгой хонтой Мүнөө 800 гаран хурга абаад, кашарно-базова мөлдөөр түлжүүлжэ байна. Мүн 100 тодгой тугал түлгидэһгүй байрада, 60 — 70 тугал эхилээ һалгадан түлжүүлэгдэжэ байна.

Тэрэнэй манай МТС-тэ главни агрономоор Трошкая болон бусад эхэнэрнүүд хүдэлмэрилнэ. Гадна, МТС-эйһин харьята колхозуудта эрхэмээр хүдэлмэрилдэг эхэнэрнүүд олон.

Ц. Цыбикжанова, Хэлхиган МТС-эй участково механик.

Хүдөө ажыхыгаа улам дэбжээхын түлөө

Засаг түрэн дээдэ органдо хунгадана ажалай ба политическэ ехэ дэбжэлгын үүсхэгдэд байһан үдэ советскэ эхэнэрнүүд мартын 8-нан һайндэрые мүнөө гэмдэгтэхэ байна.

Манай ороной эрхэмэй эрхим эхэнэрнүүд СССР-эй Верховно Советэй депутатууда кандидатнуудаар дэбжүүлэгдэнэ. Энэ юу харуунаб гэхэдэ, манай социализмын орон дотор ажалша эхэнэрнүүдэй хизааргүй ехэ эрхэтэй байһые үнөө дахин энэ тодор харуулна. Коммунистическэ байгуулалтын бүхы участогуудта, арадай ажыхын бүхы һалбарнуудта советскэ эхэнэрнүүд амжалтануудаар ажаллажа, Эхэ оронойнгоо баялыгы улам арьбадхажа байна.

Колхозно үйлэдбэрид эхэнэрнүүд шийдэхы хүсэн болонхой. Олон мянган эхэнэрнүүд хүдөө ажыхын элдэб мэргэжэлтэй болоод, колхозно

үйлэдбэрийн һалбарн бүхилдэ ажаллана. Колхозон ажыхын нэгэ шухала һалбарн болохо малажалта эхэнэрнүүд олоороо хүдэлмэрилнэ. Ышье колхознойнгоо фермэдэ һааншанаар хүдэлмэрилжэ ябанаб. Салын хэлдхэдэ, манай колхозой үнөөд һу багатай юм. Тинн үнөөдтэй үүдээр һайжаруулха, һу ехэтэй болгохо хүдэлмэрин ябуулагтажа эхилэ. Тинн өөшье, ажагдана эрид хубилалта хэжэ үшөө шадлаагүй байнабди. Педондо жэлэй 9 һара соо үшөө бурһишөө 1344 дигр һу һаагаа һэм. Энэ жэлдэ үнөөдтэй һу һааныг ехэдэхын тулада гортой хүдэлмэрин хэдэхэ байна. Үнөөдтэ зоотехническэ ажаларини ёһоор эдэлүүлэгдэ болохонин. Мүн тугалнууды эхилээшье таллажа түлжүүлдэг боложо һу һааныг дэшлүүлхэ байнабди.

Ф. Будникова, Мухаршэбэри аймагай «Искра» колхозой һаалишан.

Удха һайнтай зохёолнууды байгуулхабди

Манай дуу ба танын ансамбль ехэнхидээ эхэнэрнүүдхээ бүридэнхэй юм. Забайкалтын, Дальна Востокой ба Приморини городууд болон промышленни центриүүдээр гастрольдо ябанаһа һаяхан бусажа эрээбди. Энэ ябалгамнай тон һонирхолтой ба баяра баясхалантай байгаа.

Манай эхэнэрнүүдэй хоор советскэ композитор Новиковой зохёһон «Тинь» парти бин юм» гэгэн, Д. Люсьевсий — «Алдарт Байгал, ариухан далай» гэгэн ба бусад олон дуунууды дуулажа, шагнагшадые һонирхуулаа. Мүн танцевальна коллективнэй хэдэ хэдэн бурят-монгол хатар нааданууды шадабаритай һайнаар харуулдаг байгаа. Тэдэнэй дундаһаа илангаа нүхэд В. Тумурова болон Н. Шагланова гэгшэлэй амжалтыг онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Бурят-Монголой АССР-эй габыята

артистка Татьяна Гергесова СССР-эй ба аралдай демократини ороноудай ардуудай элдэб хатар танцанууды наадажа, программемейнай бүри һонирхолтой, удха һайнтай болгоһон байна. Тэрэнэй манай коллективнэй гэнүүд — Дулма Жаргалова бурят ба монгол дуунууды, Клавдия Высотина мүнөөнэй ород аралдай дуунууды ирагуу һайхан хоолойгоор дууладаг юм.

Эдэ бүгдые билдэнэй харуулаал байхад, олон национальностнуудай түлөөлөгшэд манай түрэнн хэл мэдэхэлсегүй һаа, ехээр һонирхон утгана. Саашаада билдээр республикаа бүри олон янзын ба идеяи талаарн гүнзэгы удхашанартан боложо, мэргэжэд шадабарла дэшлүүлгын түлөө оролдохобди.

Н. Шалтыкова, дирижер-хормейстер.

Агууехэ эрхээ эдлэнэбди

Советскэ Конституциин олгоһон эрхүүдые эдлэн манай ороной эхэнэрнүүд коммунистическэ байгуулалтын алишые участогта түрүү эргэдэ ябасана, тэдэнэр инженер, техникүүдтэй мэргэжэлшэ шудалжа, томо томо промышленни предприятинуудта хүдэлмэрилнэ, үгышые һаа агроном, зоотехникүүдээр колхозууд, совхозуудта ажаллана.

1952 ондо дунда тургуулине амжалтатыйгаар дүүргээд, Доржи Банзаровой нэрэмжэтэ Бурят-Монголой педагогическа институтта хуралсахаа ороо һэм. Тинн мүнөө тус институттай ород хэл ба литературын факультеттэй 2-дох курсада хуралсаһаб. Үнээрэгш хуралсаһай жэлые бүхы предмедуудээр эрхим сэнгэлтэйгээр дүүргэнэйһини түлөө намда Сталинска стипенди олгогдон байха юм.

Манай факультеттэ ород, бурят

болон бусадшые яһанай хубүүд, басагад хуралсана. Тэдэнэр булдаада бэе бээдэ һайнаар хандажа, эрээдүйн залуу үетини коммунистическэер хүмүүжүүлэхэ хэрэгтэ өөһэдэньгөө бэлэдхэнэ. Багшын ажалай манай социалистическэ Эхэ орон дотор аялхаттар эхээр хүндэтгэгдэг байһанын билдээр булдаада мэдэнэбди. Жэшээлхэдэ, манай институттай эргээдэ байһан басагадтэй № 2 тургуулин багша нүхэр Иранда Александровна Панчукова СССР-эй Верховно Советтэй депутата кандидаттаар мүнөө дэбжүүлэгдэдэ байна.

Эрдэм шулка шудалха тухай үгтэһэн агууехэ эрхээ хүсэт дүүрэн эдлэжэ, Эхэ орондо аһа туһанай хүндэтгэ болохобди гэжэ мүнөөдэр эхэнэрнүүдтэй Уласхоорондын һондэртэ билдээр мэдүүлэнэбди.

Т. Зубавина, студентка.

Инаг Эхэ оронойнгоо аша туһада

361 ондо Бичурын аймагта долоон класс дүүргээд, Улан-Удэ үдэрэй фабрично-заводской тургуулин эрхээсэ байхадани, эжымин гэгжэ хэлээ һэл:

Золотийн оша, басагамни, хуралсада город ошосоёо байһаб. Бичурын иһанда ябахадна эрдэм мэдэхгүй, харанхы үглөөнн бүрэнхы һүни болотор үбэл, зулөө нэдэнгүй баяд, ноёдой ажал яавагша бэлэйбди.

30-гэй тургуулине амжалтагаар дүүргээд, мяха-консервыи ажалтада хүдэлмэрилнэб. Эндэ һаадаа олон эхэнэрнүүд — шижөөдтэ, техникүүд, мастернууд ба дэлэршэд үйлэдбэрийн новатор-инж. Тэдэнэр оныһото механизаторска эрхимээр шудалаад, эдэс эрхэ зүйлүүдые ойрын 2—3 жэл

соо элбэг дэлбэг болгохо гэгэн парти, правительствынгаа тогтоолы бээлүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа гарган ажаллана. Тэрэ тоодо мүн бишье энэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитыс оруулалсаха хүсэлэнтэйб. Үнээрэгшэ 1953 ондо жэлэйнгээ программые зуу гаран процент дүүргээ һэм.

Мүнөө манай коллектив болохоёо байһан хунгалтын хүндэлдэдэ квартална түсэбөө болзорһоон 5 үдэрөөр урид дүүргэхэ гэгэн уялгаһа амжалтатыйгаар бээлүүлжэ байна. Үнээрэгшэ 2 һарын туршадэ квартална түсэбөө 80 шахуу процент дүүргээбди.

Ингэжэ билдэнэр эхэнэрнүүд Советскэ оронойнгоо хүсэ шадалье улам хүжөөхын түлөө эсэхэ сусахыс мэлэнгүнгөөр хүдэлмэрилнэбди. Аграфена Биркова, комбинатай хүдэлмэрилшэн.

Жаргалтай һийн ажабуунаб

Советскэ эхэнэрнүүд хурахаһыс, хүдэлмэрилхэһыс, үхибүүдэ хүмүүжүүлхэһыс, амархыс, гүрэн-һөө тэдхэмжэ абахысэ бүхы эрхэтэй байна.

Мартын 8-наар дашарамдуулан би өөрынгөө зүгһөө илгэжэ, хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Би юрын бурят эхэнэр, 8 үхибүүдэй эхэ гэгшэб. 1944 ондо Эсгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үдэ минни эрэ пүхэр наһа бараа һэл. Тэдэ үхибүүднн үшэрөөгүй. Тэдэнни хүмүүжүүлхэ, ном үзүүлэхэ, мэргэжэлдэ хургаха эрэгжэтэһини Коммунистическэ партияи, Советскэ правительствын ходо анхаралаа хандуулжа байһысэ би мэдэрлэг байһаб.

Үхибүүдэ хүмүүжүүлхын тула гүрэн намда һара бүршин тэдхэмжэ үгэнэ. Тиннэһээ минни үхибүүд ном

үзэжэ, мэргэжэлтэй хүнүүд боложо байна. Түрүүшынни басаган Мария хилтэмэни комбинатай мастераар хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй удаалхай Мошка басагамни Доржи Банзаровой нэрэмжэтэ пединститут дүүргээд, мүнөө өөрөө залуу үетини хүмүүжүүлжэ байна. Гаина басагамни Ждановой нэрэмжэтэ гүрэнэй Иркутска университетдыс энэ жэлдэ дүүргэхэ юм. Гурбан басаган ба Анастасий хубүүмин тургуулида хуралсана. Эгээд бага Борис хубүүмин бэе муутай дээрэһээ Посьольско хүүгэдэй байшанда бээ аргалуулжа байна.

Ингэжэ үхибүүдэ хүмүүжүүлжэ, эрдэм номдо хургажа байһандаа баяртай жаргалтай һунаб.

П. Забанова, пенсионерка.

М А Н А Й К А Н Д И Д А Д У У Д

ТОО. БАРИМТАНУУД

◆ Манай ороной научна, һураһалтай болон культурно-гэрлэлтэй эмхи зургаануудта 2 миллион 700 мянга гаран эхэнэрнүүд хүдэлмэрилнэ.

◆ 1 миллион гаран эхэнэрнүүд — багшанар залуу үетини хүмүүжүүлжэ ба хургалса байна.

◆ 2 миллион үлүүтэй эхэнэрнүүд элүүрыс сахилгын ба факультурын эмхи зургаануудта хүдэлмэрилнэ.

◆ 1 миллион 300 мянга гаран эхэнэрнүүд дээдэ ба тусгай дунда тургуулинудта хургалса.

◆ 2346 эхэнэрнүүдтэ Советскэ Союзай Геройин ба Социалистическэ Ажалай Геройин нэрээрэг олгогдоһон.

Х. ЖАМЬЯНОВА.

Е. Г. ОРЛОВА.

И. А. ПАНЧУКОВА.

В. Р. БОЯНОВА.

ТОО. БАРИМТАНУУД

◆ 741 эхэнэрнүүд Сталинска шанда хүртөө.

◆ СССР-эй Верховно Советтэй депутатуудай дунда 250 эхэнэрнүүд бин. 2209 эхэнэрнүүд — союзни болон автономно республикануудай Верховно Советүүдтэй депутатууд, 1 миллионһоо дэһнэ эхэнэрнүүд — нотагай Советүүдтэй депутатууд юм.

◆ 900 мянга шахуу эхэнэрнүүд — наухын болон культурын ажал-ябуулагшад, промышленни үйлэдбэрийн түрүүшүүд ба новаторнууд, алдарт трактористанууд, тарья, хлопок, сөёлө таригшад, малшад СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагданхай.

МАЛАЖАЛАЙ ГЭЭГДЭЛЫЕ УСАДХАХА

Хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд

Сэлэнгын аймагтай Кагановичын нэрэмжэт хөдөө аж ахуйн артельд малажалыг саашадан хүргэжээ бүх үсэвэрүүд бий. Энэ колхоз 42 мянган гектар бэлтгэсэн, сабшалангай ба таряанай газартай. Гэвч, колхозой правлени нимэ ехэ газараа найнаар ашаглажа, артелингээ нийгэн ажахыг саашадан хүргэжээ шаланагүй. Адуу мал үсхэбэрлэх гүрэнэй түсэб хони ямаагаар 1953 ондо дүүргэгдээгүй нэн. 100 гектар газарта оройдоо 4 толгой шахуу эбэртэ бодо мал, тэрэнэй тоодо миин нэгэ үнээн хүртэнэ. Энэ колхоздо малай ашаг шэмэ үгэлгэ тон бага байнаар. Жэшээлхэд, 100 гектар газарта хүртэхөөр тооложо үзэбэл, эрэй гэжэ 436 литр хү хаагдахан байна. Эдэ тоо баримтанууд юу харюулааб гэхэд, колхозой баялгийг үндэй хуури болохо газарыг хангалтагүйгөөр ашаглана гэши.

Сабшалангай газарыг найжаруулах хүдэлмэрин хэгдэлгүүг дээрхэеэ да бүригөө дунда жэшээгээр оройдоо 3—4 центер үбэн абадаг байна. Эдэ мүнөөшье сабшалан найжаруулгын ямаршье хүдэлмэри хэгдэлгүүг. Бултамур, Шулуута ба Толгой гэжэ газарнуудта булагуд бий. Тэд эдэ булагудай үнхэ хажа, мүлхэ хүргэхэ хүн эндэ олдоногүй. Колхозой правлени энэн тушаа анхаралаа хандуулаагүй. Гадна, сабшалан дээрш нотайга үтгэжүүлгэ гаргалдангүй шахуу.

Тэжээлээр дутамаг дээрхэ энэ колхоз малнаа ашаг шэмэ багаар абада. Тэрэнхээ гадна, мүнөө буйлуулгангүйгөөр малдаа эдюулнэ. Үнэртэнэ зун 137 тонно силос дарагдахан, 235 тонно корнеллодууд хуряагдахан, үйлэд эхэ соево шрот худалдагдажа абтанан байна. Эдэ тэжээлүүдье зүбөөр холижо рациондо оруулаад, үнэдтэ үгөө наа, хү эхээр наажа боломоор байгаа. Ноябрь наарааа эхилжэ малда силос эдюулгэдэхэ ёһотой аад, мүнөө болотор силосой нэгшье нүхэн задалагдаагүй байна. Малда соломо эдюулхэдэ харшангүйгөөр хүл дорно хаяжа үгэнэ. Үү эхээр үгэдэг үнэдтэ илгата, тусгаар гүүртэ бий болохо тушаа колхозой правлени анхаралаа хандуулаагүй.

Колхозой правлени аяр үнэртэгшэ жэлэй эхээр хоёр комзотпарник, соломо хэрхэхэ нэгэ машина худалдажа абтанан байгаа. Тэд эдэ механизмууд мүнөө болотор тогдоо доогүй, газаа хэртэжэ байха юм. Эдэ баримтанууд юу гэршэлнэ гэхэд, малай ашаг шэмэ дээрхүүлгэдэ колхозой правленин түрүүлгэшэ нүхэр Дансарунов, партиан организацион секретарь нүхэр Дармаев гэгшэдэй хушанайхараа, ёһо тэдгээр хандадаг байһыг харуулна. Эдээр үбэлжэлгын үедэ хү эхээр нааха аргагүй гэжэ тоолодог. Энэ тон бурдуу байна. Декабрь, январь ба февраль партинуудта олон үнэд тугаллаа. Тэд эдэниие муугаар эдэлүүлгэн дээрхэ хү багаар наана.

Малдаа типовой байра бариха түсэбөө колхоз жэл бүри танаалуудат

байна. Эндэ эбэртэ бодо малай 11 гүүртэ, хони ямаадай 17 отара бий. Тэд эдэни хананшье типовой байра байхагүй. Гансал үүлтэртэ малай фермэдэ зоотехническ ёһоор баригдахан нэгэл байра бий. 1954 ондо баригдаха байрануудай моды мүнөө болотор бэлтэхэжэ эхилээдүй байнаар.

Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз 11 мянган хони ямаатай. Үнэртэн жэлдэ хонидоо тон бага ноолон хайшалагдажа абтаа нэн. Энэни шалтаган юуб гэхэд, хонидой үүлтэр найжаруулагдангүй, тэдэни харууналга ба эдэлүүлгэ муу байна. Хонидыи искусственнаар ороондо оруула кампани жэл бүри танаалуудтадаг юм. Метис хонидо ноотай үүлтэрэй хусанууды табидат ушарнууд эндэ олон үзэгдэнэ.

Энэ колхоз гахай үсхэбэрлгөөр мүн л дутагдалнуудтай. Гахайнуудын тон үсөөн. Орооһото культурануудай 100 гектарта миин 324 килограм гахайн мяхан абадаг. Колхозой правлени гахай олоор шахажа, таргалуулахаа арасдаг байха юм. Мүнөө колхозой фермэ дээр оройдоо 7 гахай шахагдажа байна.

Сүхын МТС-эй дирекци энэ колхоздо хүдэлмэрлгөөр зоотехник нүхэр Шыреторов, ветеринарна фельдшер нүхэр Будажапов, агроном нүхэр Кавелин гэгшэдэ элгээтэн байгаа. Гадна, станицин ахалагша мэргэжилтэд нүхэд Собеников Николай хоёр энэ колхоздо ябадаг. Тэд, тэдэй бүтээн, хээн юмнь эндэ тон бага. Малай турха, үхэхэ ушарнууд олоор үзэгдэнэ.

Илангаяа Хүдөө байса, Обсон Тукин гэжэ газарнуудта байдаг малнууд эхэ туранхайнууд. Муугаар харууналганга боложо ноябрь, декабрь ба январь нарануудта 35 толгой эбэртэ бодо мал, 60 толгой хонин гарзалаа.

МТС-эй зооветмэргэжэлтэд малшалта эхэ туна хүргэнгүй. Жэшээлхэд, зоотехник нүхэр Шыренжапов фермэ, отарануудаар ходоодо ябажа байдаг. Тэд энэ нүхэр тэндэ эмхидхэлэй ямаршье хүдэлмэри хэдэггүй, малыг харууналха, эдэлүүлгэ талаар горьтойхон дутагдалнуудтай бийшье, тэдэни элрүүлгэдүй, обборлогүй байна. Нүхэр Шыренжаповай хүтэлбэрлгэд гурбан жэлэй зоотехническ курсануудай группа хангалтагүйгөөр хүдэлмэришье. Үү эхээр нааха арга боломжонууды дүүрэн хэрэглэхэ тушаа нүхэр Шыренжапов колхозой правленидэ зүбшэл заабари үгэдэггүй байна. Мүн тэрэшлэн ветфельдшер нүхэр Будажапов муугаар ажаллана.

Эдэ бүхэ ехэнүүд дутагдалнууды дари түргэн усадхахын тула Сүхын МТС-эй дирекци, тэрэнэй директор нүхэр Ибрагимов болон Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг станицин зооветмэргэжэлтэд партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй эрилтын ёһоор өһэдынгөө хүдэлмэриэ шэнэдхэн табижа ёһотой.

Б. Шыреторов, манай корреспондент.

Калининградска область. № 144 пленумной совхоздо эбэртэ бодо малай тоо толгой саг үргэлжэ олошоно. Хэрбэ ондо 1952 ондо 890 толгой мал тоологдожо байгаа наа, 1953 ондо 1000 гаран толгой болоо. Энэ жэлдэ малай тоо толгой нилээд олошорхоор хараллагана. Малшад малай ашаг шэмэ эхээр дээрхүүлгэнэ. Үнэртэгшэ мал I үсэртэ дунда ээртгээр 3138 килограм хү хаагдахан байна.

ЗУРАГ 1993: совхозой ахалагша ветеринарна врач З. Ф. Творитина (гаруун гарна), ветеринарна фельдшер З. А. Шлахтенкова гэгшэд тугалнуудыг хаража байна. ТАСС-эй фотохроника.

Хэлхээ холбоошодой бодото хэрэгүүд

Хүдөө ажахыг саашадан хүргэжээ хэмжээнүүд тухай партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолыг дүүргэлтэ болгон Хэлхээ холбооной министрствын БМАССР-эй управленин хүдэлмэрилгэд Иволгын аймагтай Сталин хын нэрэмжэтэ колхозыг шэфтэ абаад, малай үбэлжэлгыг найнаар үнэртэгшэд, хабарай тариалдаг бэлдэхэлгэд тугалжа байна.

Үһэ тэжээл, соломо зөөхын тулада колхозой малажай фермэдэ автомашинга үгэнэ байна. Шэнээр баригдажа байһан малай байрада хэрэгтэй барилгын материалнуудыг няхан шэрэжэ үгөө.

Орооһото болон овошной культурануудай үндэр уграса туйлахын тула колхознигүүдэй тэмсэлдэ тугалмажа болгон шэфүүд колхозой полинууд дээрэ наг шэбхэ ба 9 тонно суперфосфат зөөжэ үгөө.

С. Нимаев.

Хэлхээ холбооной Хэжэнгын аймагтай конторын хүдэлмэрилгэд хүдөө ажахыг саашадан хүргэжээ хэрэгтэ өһэдынгөө хубитыг оруула зорилгоор аймагайнгаа Сталин хын нэрэмжэтэ колхозыг шэфтэ абаа нэн.

Шэфүүд колхозой Толгой гэжэ нутагтахи малай байрануудыг нэлэбэн шэнэлжэ заһаа. Мүн шэфүүд тус гүүртэдэ улаан булан эмхидхэн, тэрэнэ элдэб плакатануудаар шэмэглэн гоёохон, радиоприемник табиһан байна. Агитаторнууд гүүртын малшалыг нунгалтын Дуримүүдтэй танилсуулна. Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй материалнуудаар лекци, хөөрхөлдөөнүүдэ недедэй хоёр дахин үнэртэгшэ. Коммунист Д. Далаев, конторын комсомольско эхин организацион секретарь Лиза Агапитова гэгшэд малшадай дунда агитационно-нигтын хүдэлмэри илангаяа эдэбхитэйгээр ябуулна.

Ш. Бадмаев.

Колхозой ажахыг хүгжөөхын түлөө

Улан-Удын модной заводон коллектив Тарбагатайн аймагтай Калинин хын нэрэмжэтэ колхозыг шэфтэ абаад, ажахыга хүгжөөжэ хэрэгтэ болотор тугална.

Заводой коллектив үбэлэй сагта тугалнуудай байха 25 калиткануудыг, малай тэжээл шэрэхэ тракторна 2 томо шарга хэжэ үгөө. Заводой хүтэлбэрлэгшэд Улан-Удын спиртн заводой хүтэлбэрлэгшэдтэй хэлсэжэ, үдэр бүри 15 тонно бурдуг колхоздо үгэхэ гэжэ шийдэнхэй. Энэ тэжээлыг шэрэхын тула 8—8 тонно орохо хоёр модон торхо хэжэ бэлдэхэ.

Германска Демократическа Республикын правительствын мэдүүлгэ

БЕРЛИН, мартагч 5. (ТАСС). ГДР-эй премьер-министрын дэргэдэхи информации ведомствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Германска Демократическа Республикы; Министруудэй Совет мартагч 4-дэ мэдүүлгэ баталан абаа, тэрэн соонь ингэжэ хэлэгдэнэ:

«Германин хоёр хубинуудай ойртон дүтэлэгэ Германин нэгэлхэеэ нэгтгэхэ замдахи ойрын шухалын шухала зорилго болоно гэжэ Германска Демократическа Республикын правительство нэгтэ бэшэ мэдүүлгэн байна. Экономическа ба культурна талаар харилсан ажаллага энээндэ хамагай түрүүн тугалха үүртэй. Боннско правительство ба боннско парламент сэрэгтэй уялгата алба бэлдүүлгэдэ шэглүүлэгдэн хэмжээнүүдэ абажа, энээндэ харюусаба.

Конституцида сэрэгтэй статьянууды нэмэжэ оруулхын баруунгерманска бундестагы Аденгауэр митаристска правительство баадхалган байна. Боннско ба парижска сэрэгтэй договорнуудай баадхалганууды Баруун Германин үгэ дуугүй дүүргэхэ ябадал харалхан статья нэгэн доро конституцида нэмэгдэнэ. «Европейскэ хамгаалалгын нэгдэл» тухай договоры бундестагай социал-демократическа фракци эсэргүүсн буруушаадаг байһан болобошье, өөрингөө партиин американска тала баридат хубин баалалтаар баруунгерманска хүлгэһэн арми байгуулгыг зүбшөөжэ һанала хэлэн байна. Энэ хадаа американска сэрэгтэй политикы ба баруунгерманска милитаризмы эсэхэ дэмжэһэн ябадал болоно.

Немецүүдэй хоорондоо үгээ ойлголтоло германска асуудалыг шийдэхэлгэдэ эгээл шухалан болоно гэжэ Германска Демократическа Республикын правительство тоолоно. «Сүлөөтэ хунгалта» тухай хөөрхөлдөөнүүдэй эхээр гарадаг байһан, боннско правительство хадаа сэрэгтэй хуулиг, хабарай уялгата алба байгуулгыг ба сэрэгтэй договорнууды бэлдүүлгыг хамагай түрүүндэ табина. Хэлсэ тугалха тухай Германска Демократическа Республикын правительствын оруулан дуралдаха хадаа нитгерманска сэг дуурин правительство байгуулгаар дамжуулан бүхэ Германи дотор үнэртөөрөл сүлөөтэ демократическа хунгалта хэжэ, демократин ба сүлөөтэ байдал үндэй хуури баримталан Германин нэгдүүлгэ зам нээжэ үгэнэ. Боннско правительство

хадаа конституцида сэрэгтэй статьянууды нэмэн оруулажа, Баруун Германин эзэмдэлгыг 50 жэл соо үлгөн бэхжүүлхэ, харин гүрэнүүдэй ба немецкэ монополистнуудай интересүүдэй түлөө алба хэжээр немецкэ залуушуулыг табижа энэ замыг хаана.

Гададын хэрэгүүдэй министрүүдэй Берлинскэ зүблөнэй болохын урда тээ, мүн зүблөнэй боложо байхала боннско правительствын провokasiонно зорилгоор конституцида хубилалта оруулгыг бэлдэхэн баримта Германин нэгдэлгэдэ али бүхы аргаар шэнэ бэрхшээлүүдыг тохёолдуулаха ябадалыг тус правительствын үргэлжүүлгэ гэжэ өрмөлзөжэ байһыг харуулна.

«Харин гүрэнүүдэй, немецкэ монополистнуудай ба помещикүүдэй интересүүдэй түлөө үхэхыг баруунгерманска залуушуулай хүсэдэггүй байһанын Германска Демократическа Республикын правительство мэдэжэ, — гэжэ мэдүүлгэ соо саашадаа хэлэгдэнэ. — Тиммэхэ Германска Демократическа Республикын правительство хадаа баруунгерманска хүлгэһэн армида татагдалгаана зайсалһан Баруун Германин ба Баруун Берлинэй бүхы эрэгтэйшүүдэд Германска Демократическа Республикида тэгш эрхтэй гражданинууд гэжэ тоолохо ба тэдэндэ али бүхы дэмжэлгэ үзүүлжэ байһан тухайгаа мэдүүлнэ.

Баруунгерманска милитаризмын провokasiонно ябуулгануудта германска арадай эб найрамдалыг хүсэдэг бүхы хүсэнуудэй нэгэлхэеэ эсэргүүдэр табижа шухала. Зүүн ба баруун талануудай эб найрамдалыг хүсэдэг немецүүдэй һанал бололо ойлголтоло Баруун Германин милитаристнуудай өөрингөө засагыг бүри шангалдажа, германска арадыг тон ехэ аюулаа хүргэхэ ябадалда наад хэжэ шадаха байна.

Германин хоёр хубинуудай хоорондоо экономическа ба культурна холбоо барисаа байгуулгыг өһөддөнгөө хүсэжэ байһан дура зориг тухай мэдүүлхыг Баруун Германин хон зоние бидэнэр уриалнаби. Германин хоёр хубин ойртон дүтэлгэдэ тугалха ба едина, эб найрамдалда дуратай, бээ даанхай Германин байгуулгада зороулагдана бүхы асуудалнуудаар нитгерманска хэлсэнүүдыг хээшээшье һань хэжээр Германска Демократическа Республикын правительство бэлэн байна».

Индо-Хитадтахи дайнда США-гэй хамааралсалгыг Вьетнамай Демократическа Республикын правительство буруушаана

ПАРИЖ, мартагч 3. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор Индо-Хитадта американска интервенци хэлгыг эрид буруушаан мэдүүлгэ Хо Ши Мин хээн байна. Вьетнамска бүхы радиостаницинуудаар ба пекинскэ радиогоор дамжуулагдана Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын официална коммюнике соо энэ буруушаалга хэгдэнэ байна.

Түүлэй хэдэ хэдэн жэлүүд соо, «Индо-Хитадтэ стратегическэ база ба американска колони болгохын тулада Вьетнамда, Камбоджида ба Лаоста эсэргүү агрессивнэ дай хэлгэдэнэ францууска колонизаторнуудта дай үүдхэгшэд сэрэгтэй тугалмажа үзүүлнэ» гэжэ коммюнике соо зааглана.

«Вьетнамай, Камбоджин ба Лаосай хон зоние худан угы хэлгэдэ хабаадхалын тулада американска самоледуудыг элгээжэ американска шууд хадаа Индо-Хитадтахи дайнда сэхээр хамааралгада шэглүүлэгдэнэ баһа нэгэ алхам няхан хээн байна» гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. США-да үйлдэбэрлэгдэнэ

сэрэгтэй техникыг хангахын ба шагалхын тулада Холбоото Штадуудһаа 200 авиационно техникүүдэй Индо-Хитадта эрхэн тугаа коммюнике соо мүнөө хэлэгдэнэ гэжэ корреспондент тайлбарлан бэшэнэ.

«Эб найрамдалыг бэхжүүлхын ба уласхоорондын тугшуурилыг һудуруулхын түлөө дэлхэйн бүхы ардуудай шууд тэмсэжэ байхада Холбоото Штадуудай правительство агрессивнэ дай үргэдэхыг оролдоно гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. «Холбоото Штадуудай правительство хадаа гурбан оройн (Вьетнамай, Лаосай ба Камбоджин) суверенетды эбдэхэнэ гадна, харин Зүүн-Урда Азида гурим эбдэлгэдэ шэглүүлэгдэнэ ябуулганууды хэжэ гэжэ саашадаа зааглана. Энэ хадаа американска правительствын «бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалда эсэргүү ябуула хэжэ байһан» баримтыг гэршэлһэн баһа нэгэ жэшээ боложо үгэнэ.

«Түгэс илалта тугалатараа тэмсэлэ үргэлжүүлхэдэ» Вьетнамай, Лаосай ба Камбоджин ардуудай хүсэд шийдэнги байһан тухай коммюникегэй түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

ГДР-эй предпритяинуудта ажалай советскэ методүүд хэрэглэгдэнэ

ПХЕНЬЯН, мартагч 5. (ТАСС). Корейскэ Аралай-Демократическа Республикын нэгтгэн болхогдожо байһан предпритяинуудта ажалай советскэ түрүү методүүд үргэнөөр дэлгэрнэ. Советскэ скоростник В. Колесовой методээр хүдэлмэрилдэг корейскэ токарнуудай ба металл болгоосоруудлаг предпритяинуудай бүхэли шехүүдэй тоогой улам олон боложо байһан тухай газетэнүүд мэдэсэнэ.

Корейн Центральна телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Ли Ик Че директортэй предпритяида токар Ким Дон Ги металл отолдлын шэнэ методые анха түрүүн хэрэглэнэ байна. Үйлдэбэрлин энэ новатор

рай хүдэлмэрилдэг бүхы бригада металл отолох шэнэ методые хэрэглэдэг болоо. Тэрэнэй ашаар ажалай бүтээсэ гурба дахин дээршээ.

Ким Че Гю гэгшын хүтэлбэрлэдэг заводто советскэ ба корейскэ новаторнуудай түрүү дүй дүршэлтэй хүдэлмэришды танилсуулаха зорилгоор занягинууд ходоодо боложо байдаг гэжэ «Минчжу Чосон» газетэ мэдэсэнэ.

Советскэ утаһа ээрэгшэ А. Ивановгай хүдэлмэрин методуудыг хэрэглэнэй ашаар буд нэхэдэ корейскэ эхэнэр хүдэлмэришэд утаһа ба буд гаргалгыг горьтойгоор лээнүүлжэ шалаа гэжэ «Нолон Син-мун» газетэ мэдэсэнэ.

Болгарска коммунистическа партиин ЦК-гэй пленум

СОФИ, мартагч 4. (ТАСС). Болгарска Коммунистическа партиин VI съездын хунгаһан Центральна Комитетэй пленум нөөдөр болоо. БКП-гэй Политбюрогой гэгшүүдэр Червенковые, Георгий Давидантон Юговые, Георгий Чапарайко Дамьяновые, Тодор Павлове, Георгий Цанковые, Стайковые, Иван Михайловые политбюрогой гэгшүүдэй шуудлуудар — Тодор Прахов, Петр Панчевские пленум гана.

ЦК-гэй секретарьнуудай Живков (нэгэдхи секретарь), митр Ганев ба Борис Тасов гэгдэнэ.

Хиналтын Центральна комитет түрүүлгээр Иван Илчев даһан байна.

БКП-гэй Центральна шэж коммиссин заседани мүнөөнөө лоо. Коммиссин түрүүлгээр Иван Катранджиев хунгалданэ.

Хоккейгээр дэлхэйн түрүүн эзэлхын тугал

СТОКГОЛЬМ, мартагч 4. (ТАСС). Хоккейгээр дэлхэйн түрүүн эзэлхын тугал мунхуу үсэгтэдэр гурбан наадалга Норвегин команд Чехословакына командатай наадаа. 7:1 гэжэ тойрог чехословацка хоккейшүүгэ. Канадын команда даһан тоотойгоор Баруун Германи команды шүүгээ.

Үлшэлэн тээ СССР-эй бахаршин команданууд наадалга байна. Советскэ хоккеистнууд гэһэн тоотойгоор шүүгээ.

СТОКГОЛЬМ, мартагч 4. (ТАСС). Хоккейгээр дэлхэйн түрүүн эзэлхын тугал мунхуу үсэгтэдэр Канадын ба Финляндияны даһандуу түрүүлжэ наадаа. Хоккеистнууд эхээр диндэдэ дин команда 20:1 гэһэн тоотой шүүһэн байна.

Удын хоһно швейцарска ба вельскэ хоккеистнууд наадалга гинн команда 3:2 гэһэн тоотой наада.

Нэгшье диндэнгүйгөөр наадалга СССР-эй ба Канадын комануд түд бүридөө 10 очкотойнууд ба СССР-эй команда үшөө дин наадалга мартагч 5-да шийн хоккеистнуудтэй, мартагч Канадын хоккеистнуудтэй тугална.

Бухарестдхи шатар улаасхоорондын тур

БУХАРЕСТ, мартагч 5. (ТАСС). Бухарестдхи шатар улаасхоорондын турнирта табалах тур Советскэ мастер Немцетдинов тайт тон шадамараар наадалга мат абаха болоходоо 27-дэ далдаа шүүгдэжэ гэжэ мэдэсэнэ. Шандор Вейд, Троянеску М., Слива Фурман, Холмов Штефан О'Келли Пахан гэгшэд тээбэ Вайкулескуе, Клюгер Байшүүһэн байна. Чоколты Филип той парти хойшоуулагдаа.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мартын 7—9-нэй үдэртэ римдаа бүрхэг, заримдаа шай байха, мүн зарим нутагуудта хахан саһан орохо. Баруун тугалхан халхын болохо. Үнэ хойто аймагуудта 28—33, бусад аймагуудта — 22—27, үдэрнэ 11 градус хүнтэн байха.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын мартагч бид мерто толилогдон «Берлинскэ лөөнэй дунгуд тухай» СССР Маодын Хэрэгүүдэй Министр Мотоволой мэдүүлгын оршууд алдуу гараһан байна. Хоёрдоо рай эхинэй наймадахи нингээ уншаха хэрэгтэй: «Мүн 1952 оной май һарад табигдан договорнууд, парти ба боннско договорнууд эзэн гэршэлнэ. Эдэ договорнууд советскэ милитаризмы хэрэгтэ боннын аюудыг онсо эхээр шагнаа».

«Минчжу Чосон» кино театрууд

«ПРОГРЕСС» кинотеатра — «Лю» (10 ч. 30 м.), «За советскэ дину» (12 ч.), хилын саанат (14, 16, 18, 20 ба 22 ч.). «ЭРЦМ» кинотеатра — «Парнича» (12 ч.), «Любовь Яровая» (18 ч.), П. Серги (20 ч.), «Мастерская балета» (14, 16 ба 22 ч.), журнал «Восточная Сибирь» № 1. «ХРОНИКА» кинотеатра — «Котэ» (11, 13 ба 20 ч. 30 м.), «Мир и дружба» (15 ба 18 ч.), «Нотескы» (17 ба 22 ч. 30 м.).